

Віг автора

Усе, що буде далі, — художній твір. Усі головні персонажі вигадані. Через те, що події розгортаються на історичному тлі минулого десятиріччя, читач, можливо, впізнає певних справжніх осіб, котрі відіграли свої ролі в 1970-х. Сподіваюся, що не показав жодну з цих постатей хибно. У Нью-Гемпширі немає третього виборчого округу, а в Мейні — містечка Касл-Рок. Урок читання Чака Четсворта взято з книжки «Запальна Голова» Макса Бренда, вперше опублікованої видавництвом «Додд, Мед і Ко».

Пролог

1

Коли Джон Сміт закінчував коледж, він уже геть забув про те, як упав на льоду того січневого дня 1953 року. По правді, йому було б важко пригадати це, вже коли він закінчував учитися в початковій школі. А його мати з батьком так нічого й не дізналися.

Діти каталися на розчищеній ділянці ставка Ранераунд у Даремі. Старші хлопці грали в хокей старими перемотаними ключками, а за ворота правили ящики з-під картоплі. Менші просто сновигали навколо, як роблять менші з незапам'ятних часів: хекали на невеличкому морозці, а їхні ніжки смішно вигиналися то назовні, то всередину. З одного боку розчищеної ділянки льоду кіптяво горіли дві гумові покришки, а біля них сиділо кілька батьків, що придивлялися за дітьми. До епохи снігоходів було ще далеко, і зимові розваги полягали в тому, щоб напружувати власне тіло, а не бензиновий двигун.

Джонні спустився від свого дому, що стояв просто через Павнел-лайн, закинувши ковзани на плече. У свої шість років він катався дуже пристойно. Не настільки добре, щоб грати в хокей зі старшими, але достатньо, щоб нарізати кола навкруг більшості інших першокласників,

котрі весь час ловили рівновагу й вимахували руками, наче вітряки, або гепалися на дупу.

Тепер він уже повільно котився вздовж дальшого краю чистого льоду, і йому хотілося вміти кататися задом наперед, як Тіммі Бенедикс. Він чув, як таємниче гуде й тріщить крига під снігом трохи далі, а також вигуки хокеїстів, гуркіт вантажівки з деревиною, що перетинала міст дорогою до фабрики «Американський гіпс» у Лісбон-Фолз, і приглушену розмову дорослих. Він був дуже радий жити того холодного і ясного зимового дня. У нього все було добре, ніщо не турбувало, він нічого не хотів... тільки вміти кататися задки, як Тіммі Бенедикс.

Він проїхав повз вогнище й побачив, що кілька дорослих передають по колу пляшку випивки.

— Дайте й мені! — гукнув він до Чака Спіера, що мав на собі великий лісницький кожух і зелені фланелеві снігові штани.

Чак усміхнувся.

— Котися собі, малий. Я чув, як тебе мамка кликала.

Шестирічний Джонні Сміт поїхав, сміючись, далі. З іншого боку ділянки для ковзанів спускався від дороги сам Тіммі Бенедикс, а його батько йшов позаду.

— Тіммі! — гукнув він. — Дивись!

Він розвернувся й почав незграбно їхати задки, не усвідомлюючи, що котиться в бік хокейної гри.

— Гей, малий! — гукнув хтось. — Тікай з дороги!

Джонні не чув. Йому *вдалося*. Він якось одразу впіймав ритм. Треба було лиш розхитатися на ногах...

Він глянув униз, зачаровано дивлячись на те, що роблять його ноги.

Поруч із ним прошкребла кригу шайба старших дітей, стара, пошрамована й надщерблена по краях, але він її не помітив. Один зі старших, що катався не дуже добре, гнався за нею головою вперед і майже наосліп.

Чак Спіер побачив, що буде. Він звівся на ноги й гукнув:
— Джонні! *Стережись!*

Джонні підвів очі — а наступної миті всі вісімдесят кілограмів незграбного ковзаняра врізалися в малого Джонні Сміта на повній швидкості.

Джонні полетів, розкинувши руки. У наступну мить він приклався головою до льоду, і в його очах почорніло.

Почорніло... Чорний лід... почорніло... чорний лід... чорний. Чорний.

Йому сказали, що він знепритомнів. Він тільки й усвідомлював що ті дивні слова, які повторювалися в його думках, а тоді раптом глянув на коло облич: налякані хокеїсти, стривожені батьки, зацікавлені дідлахи. Тіммі Бенедикс посміхався. Джонні лежав на руках Чака Спіера.

Чорний лід. Чорний.

— Що? — спитав Чак. — Джонні... ти як? Ти добряче вдарився.

— Чорний, — гортанно відповів Джонні. — Чорний лід. Більше не прикурюй, Чаку.

Чак трохи налякано озирнувся, а тоді знову глянув на Джонні. Він торкнувся великої гулі, що надувалася на хлопцевому лобі.

— Мені шкода, — сказав незграбний хокеїст. — Я його й не побачив. Малим не можна кататися коло хокею. Такі правила. — Він непевно роззирнувся, шукаючи підтримки.

— Джонні? — сказав Чак. Йому не подобався вираз хлопцевих очей. Вони були темні й далекі, відсторонені, холодні. — Ти як?

— Більше не прикурюй, — сказав Джонні, не усвідомлюючи своїх слів, а думаючи тільки про лід — чорний лід. — Вибух. Кислота.

— Може, треба повезти його до лікаря? — спитав Чак Білла Гендрона. — Він не розуміє, що говорить.

— Дай йому хвильку, — порадив Білл.

Вони дали йому хвильку, і в голові Джонні справді вияснилося.

— Я в порядку, — пробурмотів він. — Поможіть устати.

Чорт, Тіммі Бенедикс і досі криво посміхався, і Джонні вирішив, що покаже йому дещо. До кінця тижня він уже нарізатиме кола навкруг Тіммі — і передки, і задки.

— Підходь і посидь трохи біля вогню, — сказав Чак. — Ти добряче вдарився.

Джонні дав довести себе до вогню. Від різкого й насиченого запаху розтопленої гуми йому трохи закрутило в животі. Боліла голова. Він розвідав рукою свій набряк над лівим оком. На дотик здавалося, що той випнувся на кілометр.

— Ти пам'ятаєш, хто ти й усе таке? — спитав Білл.

— Аякже. Пам'ятаю. Все гаразд.

— То хто твої батьки?

— Герб і Вера. Герб і Вера Сміт.

Білл і Чак презирнулись і знизали плечима.

— Здається, все добре, — сказав Чак, а тоді втретє: — Але він добряче вдарився, правда? Просто ого-го.

— Це ж діти, — сказав Білл, ніжно дивлячись на своїх восьмирічних дівчат-близнючок, що каталися, взявшись за руки; а тоді знову перевів погляд на Джонні. — Дорослий би, мабуть, убився.

— Якщо тільки дорослий не поляк, — відказав Чак, і вони обидва зареготали.

Пляшка «Бушміллз» знову пішла по колу.

За десять хвилин Джонні повернувся на лід, біль у голові вщухав, а вузлуватий синець на лобі випинався, наче чудернацьке тавро. На той час як Джонні пішов додому обідати, він у радості від чудесного відкриття способу кататися задки вже геть забув і про падіння, і про непритомність.

— Хай Бог милує! — мовила Вера Сміт, побачивши його. — Як це ти собі таке набив?

— Упав, — сказав він і заходився сьорбати томатний суп «Кемпбелл».

— З тобою все гаразд, Джоне? — спитала вона, легенько торкаючись гулі.

— Аякже, мамо.

Так і було — окрім випадкових кошмарів, що надходили впродовж наступних місяців... кошмарів і випадкової сильної схильності до дрімоти в такі години, в які йому раніше ніколи не дрімалося. Але дрімота відпустила приблизно в той самий час, що й кошмари.

У нього все було гаразд.

Якось у середині лютого Чак Спіер прокинувся вранці й побачив, що в його «де сото» 1948 року сів акумулятор. Він спробував прикурити від свого фермерського трактора. Коли він приєднав другий затискач до акумулятора «де сото», той вибухнув йому в обличчя, заливши хмарою уламків і ядучої акумуляторної кислоти. Він втратив око. Вера сказала, що тільки милістю Божою він не втратив обидва. Для Джонні це була жахлива трагедія, і він пішов разом з батьком навідати Чака в Льюїстонській лікарні через тиждень після пригоди. Картина, в якій здоровань Чак лежав на лікарняному ліжку, виглядаючи дивно по-жухлим і малим, сильно вразила Джонні, і тієї ночі йому наснилося, що то *він* лежав у лікарняному ліжку.

Коли-не-коли в наступні роки у Джонні траплялися передчуття — він угадував, яка пісня гратиме на радіо наступною, ще до того, як діджей її ставив, і таке інше, — але він ніколи не пов'язував цього зі своєю пригодою на льоду. На той час він уже забув про неї.

Такі здогадки не бували ані разючими, ані частими. Аж до вечора на окружному ярмарку і маски не траплялося нічого надто разючого. Аж до другої пригоди.

Пізніше він часто про це думав.

Перед другою пригодою був ще випадок із «Колесом фортуни».

Наче попередження з дитинства.

2

Улітку 1955 року комівояжер без спочинку петляв під пекучим сонцем Айовою та Небраскою. Він сидів за кермом седана «мерк'юрі» 1953 року, котрий намотав понад сімдесят тисяч миль. «Мерк» уже почав характерно свистіти клапанами. Комівояжер був дужим чоловіком, у якому досі виднівся простодушний хлопчина з Середнього Заходу. У те літо 1955-го, через чотири місяці по тому, як його фірма, що фарбувала будинки, розорилася, Грегу Стілсону виповнилося всього двадцять два роки.

Багажник і задне сидіння «мерк'юрі» були заповнені коробками, а коробки — книжками. Здебільшого то були Біблії, всіх видів і розмірів. Були стандартні видання Біблій «Американського правдивого шляху», ілюстровані шістнадцятьма кольоровими вставками, скріплені авіаційним клеєм, за 1 долар 69 центів, що гарантовано трималися купи щонайменше десять місяців; були бідніші кишенькові видання Нового Заповіту «Американського правдивого шляху» за 69 центів, без кольорових вставок, але слова Господа нашого Ісуса були виділені червоним шрифтом; а для тих, хто готовий витратитися, «Американський правдивий шлях» видав ще люксове «Слово Боже» за \$19,95, у білій штучній шкірі, з можливістю золотого тиснення за допомогою трафарету імені власника на титульній сторінці, з двадцятьма чотирма кольоровими вставками й блоком сторінок усередині для записів дат народжень, шлюбів та поховань. Пода-

рункове «Слово Боже» легко могло протриматись і два роки. В інших коробках лежали книжки «Шлях Америки правдивий: комуністично-єврейська змова проти наших Сполучених Штатів» у м'якій палітурці.

Останніх, надрукованих на дешевому переробленому папері, Ірег продавав більше, ніж усіх Біблій разом. У них розповідали геть усе про те, як Ротшильди, Рузвельти й Ірінблати захоплювали американську економіку та американський уряд. Там були графіки, що показували, як євреї прямо пов'язані з комуністично-марксистсько-ленінсько-троцькістською віссю, а через них — із самим Антихристом.

Дні маккартизму у Вашингтоні ще повністю не минули; на Середньому Заході зірка Джо Маккарті ще не зайшла, а Маргарет Чейз Сміт з Мейну за її відому «Декларацію совісті» називали «ото стерва». На додачу до літератури про комунізм, фермерська клієнтура Ірега Стілсона виявляла нездорову цікавість до теорій, згідно з якими світом правили євреї.

Наразі Ірег звернув на курну ґрунтову дорогу до ферми десь за двадцять миль на захід від Еймса, що в Айові. Ферма виглядала закинутою, замкненою — хлів причинений, вікна закриті, — але ніколи не можна сказати напевне, доки не підійдеш та не спробуєш. Цей девіз добре служив Ірегу Стілсону десь два роки, відколи вони з матір'ю перебралися до Омахи з Оклахоми. Справа з фарбуванням будинків не була грандіозна, але йому треба було чимось виполоскати присмак Ісуса з рота, даруйте за маленьке богохульство. Зараз він повернувся, але вже не промовляв з кафедри чи на релігійних зустрічах, і йому трохи полегшало від того, що він нарешті перестав торгувати чудесами.

Він відчинив дверцята машини, а коли ступив на ґрунт під їзної дороги, з сараю вийшов великий сердитий